

ROSSIYA FEDERATSIYASI RYAZAN OLIY HAVO-DESANT
QO'MONDONLIK BILIM YURTIDA HAVO-DESANT QO'SHINLARI TAKTIK
QO'MONDONLIGI MUTAXASSISLIGI BO'YICHA HARBIY KADRLARNI
TAYYORLASH

Chirchiq OTQMBYu
Havo-desant tayyorgarligi kafedrası
kafedrası katta o'qituvchisi S.N.Botirov

Ryazan oliy havo-desant qo'mondonlik bilim yurti 1918 yil 18 noyabrda birinchi bo'lib sovet bazasidagi ryazan piyoda qo'shinlari bosqichida tashkil etilgan (1-rasm).

Bilim yurti asosiy bo'linmalarini bilim yurti boshqarmasi, kursantlar batal'oni, o'quv va ilmiy ishlar bo'limi, o'quv jarayonini ta'minlash batal'onini o'z ichiga oladi.

1 – rasm. Ryazan oliy havo-desant qo'mondonlik bilim yurti

Bilim yurtida yuqori professional mutaxassis harbiy kadrlarni tayyorlashda 5 ta oliy professional ta'lim bo'yicha, 1 ta maxsus fakul'tet, 1 ta chet el harbiy xizmatchilarini tayyorlash fakul'teti, 8 ta o'rta professional ta'lim yo'nalishdagi fakul'tetdan tashkil topgan. SHuningdek hozirgi vaqtda havo-desant qo'shinlari bo'linmalarini boshqarish fakul'teti, avtomobil bo'linmalari komandiri va avtomobil texnikalarini qayta ishlatish va qo'llash ixtisosligi fakul'teti, havo-desant taktik komandirlarini tayyorlash ixtisosligi fakul'tetlarida, shuningdek shartnoma asosida dunyoni 18 mamlakatidan harbiy kadrlarni etkazib kelmoqda.

Bilim yurtida oliy professional ta'lim yo'nalishda havo-desant qo'shinlariga havo-desant taktik komandiri ixtisosligi bo'yicha esa, razvedka qo'shinlarini boshqarish ixtisosligi, havo-desant qo'shinlari aloqa bo'linmalarini boshqarish ixtisosligi, havo-desant bo'linmalarini boshqarish ixtisosligi va ikki yo'nalishda "Desant bo'linmalarini ta'minlashni boshqarish" va "Dengiz piyoda bo'linmalarini boshqarish" ixtisosligi bo'yicha harbiy kadrlarni tayyorlab kelmoqda (2-rasm).

Ryazan havo-desant qo‘mondonligi bilim yurtida 2008 yil iyul oyidan buyon 18-yoshdan 24 yoshgacha bo‘lgan ayollarga “Desant bo‘linmalarini ta‘minlashni boshqarish” ixtisosligi mutaxassisligi bo‘yicha harbiy ta‘lim berib kelinmoqda. Bu kursantlar kelajakda ofitser bo‘lib parashyut sistemalarini taxlash vzvodi komandiri lavozimiga tayinlanib havo-desant qo‘shinlarini parashyutdan amaliy sakrashlarini, shuningdek ko‘p gumbazli parashyut sistemalaridan platforma yordamida jangavor texnikalarni desantlashtirishda qo‘l ostidagi bo‘linmalarini boshqarish vazifalari uchun lavozimlarga tayinlanadi.

2 –rasm. Mutaxassis ayollar

Bilim yurtida oliy va o‘rta ta‘limdan keyin havo-desant qo‘shinlari harbiy xizmatchilariga malaka oshirish fakul’tetida harbiy ixtisoslik yo‘nalishlarida ham harbiy ta‘lim berish yo‘lga qo‘yilgan. Bilim yurtida harbiy kadrlarni tayyorlashda, taktika, jangavor ta‘minot, otish tayyorgarlik, gumanitar ijtimoiy fanlar, havo-desant tayyorgarligi, zirxli tank texnikalari, harbiy texnika va qurollarni ishlatish, bo‘linmalarni boshqarish, jismoniy tayyorgarlik, tillar, aniq fanlar, umumiy maxfiylashtirilgan xabar uzatish, radio, radiorele, troposfera, suniy yo‘ldoshli va simli aloqa, aloqani tashkillashtirish va telekommunikatsiya tizimi, umumiy professional fanlar, avtomobil texnikalari, avtomobil xizmati boshliqlarini tayyorlash, harbiy texnikalarni qayta tiklash, dvigatel va elektr jihozlarini tamirlash kafedralarida yuqori malakaga ega bo‘lgan 252 nafar professor o‘qituvchilar ulardan 21 nafar fan doktori, 63 nafar fan nomzodi, 168 nafar professor o‘qituvchilar bilim yurti kursantlariga ta‘lim berib kelmoqda [1].

Bilim yurtiga kandidatlarini qabul qilish umumiy ta‘limga ega bo‘lgan yoki o‘rta maxsus ixtisosligi bo‘yicha ta‘lim olgan fuqarolar, shuningdek harbiy xizmatni o‘tayotgan va shartnoma asosidagi harbiy xizmatchilar qabul qilinadi. Harbiy xizmatni o‘tamagan fuqarolar 16 yoshdan 22 yoshgacha, harbiy xizmatni o‘tagan va harbiy xizmatni o‘tab kelayotgan fuqarolar va shartnoma asosida harbiy xizmatni o‘tayotgan xizmatchilar 24 yoshgacha qabul qilinishi me‘yoriy xujjatlarda belgilangan (3-rasm).

Imtiyozlar bilim yurti kursantlari 2-chi bosqich yakunida bilim yurtini bitirgandan so'ng, xizmatni davom etirish uchun 5 yil muddatga shartnoma tuzadilar.

SHartnoma tuzgandan so'ng bir vaqitni o'zida kursantlarga 2 (ikki) moyan puli miqdori to'lanadi. SHartnoma tuzgungacha bo'lgan vaqtda kursantlarni mahfiy xujjatlar bilan ishlashi va qiyin xizmat sharoitlarda xizmat olib borishi uchun qo'shimcha ta'rizda qo'shilgan oylik maoshi 3000-4000 rubilni tashkil etadi. SHartnoma tuzgandan so'ng kursantlarni oylik maoshi 15000-20000 rublni tashkil etadi. Bilim yurtini shartnoma tuzgan kursantlari shaxsiy tarkibiga sakrash vazifasi bo'yicha 6 ta amaliy sakrash mashqini tashkil etadi. Agar dastur bo'yicha sakrash vazifalarini bajargan bo'lsa 1 oy xizmati 1,5 oyga hisoblanadi. Kursantlar dastur bo'yicha sakrash vazifasini bajargan bo'lishsa keyingi yil uchun har oy moyanasiga 20% foiz miqdorida pul qo'shib to'lanadi. Bilim yurtini tamomlagan kursantlarga oliy malumot to'g'risidagi diplom berilib bitiruvchilar havo-desant qo'shinlari tarkibiga komondirlik lavozimiga tayinlanadi. Bilim yurtini tamomlagandan so'ng xizmati davrida bir yildan so'ng katta leytenant harbiy unvoni beriladi.

O'quv jarayonini tashkil etilishi va olib borilishi o'quv jarayoni bilim yurtida boshqa harbiy ta'lim oliy bilim yurtlaridan farq qilib, o'quv jarayoni nazariy va amaliy asoslari bo'yicha olib boriladi. O'quv jarayonini davriyligi 10 o'quv oraliq nazoratiga bo'linib, o'quv yili 2 o'quv oraliq nazoratiga bo'linadi. O'quv oraliq nazorati yakunida o'quv rejasiga muvofiq yakuniy imtixon sesiyalari bo'lib o'tadi. Nazariy ishlarni asosiy shakillarini ma'ruza, seminar sinfdan tashqari maslahatlar tashkil etadi. Nazariy bilimlarni mustahkamlash maqsadida vaqti vaqti bilan laborotoriya va nazorat ishlari o'tkaziladi. O'quv guruh kursantlari bilan amaliy, guruhiy mashqlar, taktika mashg'ulotlari va o'quv mashg'ulotlari, amaliyotini bajaradilar. 2 bosqichdan boshlab kursantlar har bir bosqich yakunida "kurs ishlari" topshirishga majbur, o'z bilimlarini oshirishda har bir mustaqil ish uchun kursantlar rag'batlantiriladi. Har yili o'qish davomida kursantlarga dala o'quv mashg'ulotlari o'tkaziladi. Dala o'quv mashg'ulotlari bilim yurti o'quv dala markazida o'tkaziladi.

3- rasm. Bilim yurtiga nomzodlarni qabul qilish

Bundan tashqari kursantlar 4 bosqichda havo-desant qo‘shilmalarida amaliyot bosqichini o‘tashadi.

Havo-desant qo‘shinlari fakultetida o‘qish davomiyligi 5 yil bo‘lib, o‘qish davomida fakultet kursantlariga harbiy ta‘lim berish vazifasi asosini belgilaydi va havo-desant tayyorgarligi fanidan – jami 950 soat undan 250 soati amaliy sakrash va desantlashtirish mashqlari bajariladi, shuningdek bo‘linmalar sakrash vazifasiga ko‘ra o‘qish davomida razvedka vzvodi bo‘linmasi 35-40 marta, havo-desant xizmati ofitserlari vzvodi bo‘linmasi 43-45 marta, boshqa bo‘linmalar 37 marta va undan 9 martasi IL-76 samalyotidan amaliy sakrashlarni bajarish belgilangan. Havo-desant tayyorgarligi fanidan davlat imtixonlarini «A’lo» bahoga topshirgan kursantlarga «Havo-desant tayyorgarligi yo‘riqchisi» maxsus unvoni beriladi (4-rasm).

4- rasm. O‘quv jarayonini tashkil etilishi va olib borilishi

Havo-desant tayyorgarligi kafedrasida bilim yurtini asosiy fanlaridan biri hisoblanib havo-desant boshqaruvi hujjatlarini bilishini, havo-desant texnikasini moddiy qismlarini va to‘g‘ri ishlatishni, komandir desantchilarni bo‘linmalarini boshqara olishi bo‘yicha ishonchili tayyorlash, qurol asloha harbiy texnikani, barcha turdagi havo-desant tayyorgarligi mashg‘ulotlarini shaxsiy tarkib bilan o‘tkazishni tashkillashtirishni bilish maqsadida ofitserlarni tayyorlaydi. Havo-desant tayyorgarligi tarixga nazar tashlaydigan bo‘lsak, 1941 yil 2 jahon urush davriga to‘g‘ri keladi. Havo-desant qo‘shinlariga yuqori malakali kadrlarni tayyorlash zaruriyati tug‘ilganligi sababli bo‘linmalarni boshqarish va ularni tayyorlash bo‘yicha bilim yurtida havo-desant qo‘shinlari komondirlarini tayyorlash bo‘yicha maxsus yo‘nalishida harbiy kadrlarni tayyorlash olib borilgan. 1964 yil harbiy qo‘shinlarga yangi turdagi havo-desant texnikalari kirib kelishi sababli havo-desant tayyorgarligi talablarini bajarishda havo-desant qo‘shinlari tarkibiga ofitser kadrlarni tayyorlash maqsadida bilim yurtida havo-desant tayyorgarligi kafedrasida tashkil etilgan. Havo-desant tayyorgarligi fanidan o‘quv jarayonini ta‘minlash maqsadida havo-desant texnikalarini moddiy qismlarini qurol va harbiy texnikalarni, boshqa yuklarni

desantlashtirish qoidalarini o'rgatish, ko'p gumbazli parashyut sistemalarini moddiy qismlarini va taxlash bosqichlarini o'rgatish, harbiy ilmiy ishlarni bajarish, kichik o'ramdagi yuklarni desantlashtirishga tayyorlash, havo-desant tayyorgarligi mashg'ulotlarini tashkillashtirish va o'tkazishni o'rgatish, prashyutdan sakrashlarni o'tkazish va tashkillashtirishni o'rgatish, harbiy texnikalarni platformasiz desantlashtirishga tayyorlashni o'rgatish, platforma yordamida harbiy texnikalarni va yuklarni desantlashtirishga tayyorlashni o'rgatish sinflari va havo-desant shaxarchasida havo-desant tayyorgarligidan mashg'ulotlar olib boriladi [2].

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Fraltsov T.A. «Ot suvorovskogo uchilisha do voennoy akademii. // Armeyskiy sbornik №6, 2010 god. str. 17-20
2. Yasinskiy I.M. «Kachestvo v sisteme voennogo obrazovaniya»././ Armeyskiy sbornik №6, 2014 god. str. 12-17
3. Internet sayt [http// www. desantura.ru](http://www.desantura.ru).